การใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานในชุมชน ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

The use of creative systematic thinking to develop operational skills in the community of students in the Diploma Emergency Medicine Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen Province.

ดวงฤดี โชติกลาง[1] , อิสรีย์ ปัดภัย[2]

Duangruedee Chotklang , Issaree Pudphai

(Received: February 11 ,2020 ; Accepted: March 27 ,2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อทักษะการปฏิบัติงานในชุมชนของนักศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 37 คน ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 ถึง เดือนมีนาคม 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมิน แบบวัดการติดตามและ แบบบันทึกการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 1) ความคิดเห็นของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนที่ทำบทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ด้วยการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ พบว่าลักษณะบทบาทและวิธีการโค้ชของอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากขึ้นไปทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ “ผู้เรียนได้รับการเปิดโอกาสให้ได้สะท้อนถึงความรู้สึกภาคภูมิใจกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันหรือรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเสมอ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (= 4.43 ; = 0.73) 2) ทักษะการปฏิบัติงานชุมชน การนำเสนอโครงการ และการดำเนินโครงการ อยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 91.70 , 94.00 และ 94.55 ตามลำดับ 3) แบบวัดการติดตามการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาฯ 10ด้านคุณลักษณะความถี่ของพฤติกรรม พบว่าค่าเฉลี่ยแต่ละด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าตั้งแต่ = 4.36 ; = 0.03 จนถึง = 4.66 ; = 0.05 ซึ่งด้านที่สูงสุดคือ ด้านจิตอาสา ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจาก พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความประทับใจและความรู้สึกดีต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ผ่อนคลาย เรียบง่าย สร้างความสุขขณะเรียน เปิดโอกาสให้เรียนรู้อย่างมีอิสระ ให้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะการคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ด้วยการทบทวนหลังการเรียนรู้(AAR)

คำสำคัญ : กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ , ทักษะการปฏิบัติงานในชุมชน

Abstract

This research was action research aimed to studied the effect of using creative systematic thinking on students operational skills in communities. In the course management of the vocational skills development project. Sample size were 37 students in 2nd year emergency medical . Studied between December 2019 to March 2020. Data were collected by evaluation form , monitoring form and learning record. Quantitative data analyzed by descriptive statistic and content analysis.

Quantitative data analysis results 1) The opinions of students towards the instructors who played the role of coaching in order to develop the students' potential in the creative thinking system by reflecting through the 3 basket techniques. The average level is higher in all topics. "Subject is given the opportunity to reflect the feeling of pride in what is learned in daily life or courses and extra-curricular activities." (= 4.43; = 0.73) 2) Community work skills Project presentation and project operation Were in the criteria of 91.70, 94.00 and 94.55 respectively. 3) The follow-up test for the development of learning process of students 10 aspects of frequency characteristics of behavior found that the average of each side was at the high level to highest, with values from = 4.36; = 0.03 to = 4.66; = 0.05. The highest aspect was volunteering. The qualitative data analysis results from Found that most of the students are impressed and feel good about the learning atmosphere that is relaxed, simple, and creates happiness while studying Give an opportunity to learn independently Providing space for self-learning In addition, learners learn and practice their thinking and creative skills with post-learning review (AAR).

Keyword : Creative systematic thinking process , Community work skills

---

[1] วิทยาจารย์(ด้านการสอน) ระดับชำนาญการพิเศษ

[2] พยาบาลวิชาชีพ(ด้านการสอน) ระดับชำนาญการพิเศษ

บทนำ

นโยบายการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นวิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 [9] ที่ประกอบด้วยทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การทำงานที่ปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ทักษะด้านสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยี ผู้เรียนต้อง สามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงาน ได้อย่างหลากหลาย โดยอาศัยความรู้รอบด้าน ทักษะด้านชีวิตและการทำงานในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะดังที่กล่าวมาข้างต้น คือ ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21และทักษะการคิดได้ จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ส่งเสริมทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การเรียนรู้จากสภาพจริง (Authentic Learning) การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การเรียนโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning) การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Learning) และสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้คือ บทบาทครูผู้สอนต้องเปลี่ยนไปจากครูที่สอนแบบเดิมเป็นครูโค้ชที่เน้นการสอนวิธีเรียน กระบวนการคิด สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยผู้เรียนตัดสินใจเลือกวิธีการเรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น เน้นการเรียนรู้ทักษะชีวิต การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้เกิดเป็นนิสัยของผู้ใฝ่เรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการสอนที่หลากหลายจะเอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยมีระบบส่งเสริมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วย หลักสูตรและการสอน มาตรฐานในการเรียนรู้ การประเมินผล การพัฒนาผู้สอน และ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ การเรียนรู้ในผู้เรียนแต่ละคน เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง จนมีประสบการณ์ แล้วจึงนำประสบการณ์นั้นๆมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนกระทั่งกลายเป็นองค์ความรู้ จุดเน้นการศึกษาที่แท้จริงคือการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเติบโตในด้านศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการคิดขั้นสูง อาทิ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ [8]

ทั้งนี้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ได้บรรจุรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานชุมชนด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทีมสุขภาพในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพด้านการแพทย์ฉุกเฉินในชุมชน โดยใช้หลักการวิจัยเบื้องต้นในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ระบุปัญหาชุมชน ตลอดจนจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและประเมินผลการดำเนินโครงการ) ซึ่งเริ่มจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา จากผลการติดตามผู้ใช้บัณฑิตด้านทักษะการปฏิบัติงานชุมชน ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ = 3.97 $\pm$ 0.56) , 3.59 $\pm$ 0.66) และ 3.95 $\pm$ 0.90) ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ปีการศึกษา 2558 – 2560 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 $\pm$ 0.50) , 4.36 $\pm$ 0.75 และ 4.30 $\pm$ 0.90) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ทักษะการปฏิบัติงานชุมชน และทักษะการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพด้านการแพทย์ฉุกเฉินของบัณฑิตที่จบการศึกษา ยังมีค่าน้อยกว่าความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต จากประเด็นที่กล่าวมาจึงถือเป็นโอกาสในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต ด้านทักษะการปฏิบัติงานชุมชนในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ที่สอดคล้องและตรงตามความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตให้เพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในปีการศึกษา 2562 ได้มีความพยายามในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning) ที่เน้น

ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริงของชุมชน เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าไปปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการจริงร่วมกับชุมชน โดยรูปแบบโครงการเป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษาจัดทำโครงการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาจริงที่พบในชุมชน ในฐานะผู้ดำเนินการหลัก ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง เอื้ออำนวยการเรียนรู้ของนักศึกษา หรือแสดงบทบาทครูโค้ช ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพการณ์จริงของชุมชน โดยพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ด้วยเทคนิคตะกร้าสามใบและสุนทรียสนทนา เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชนนั้น ทีมเรียนรู้ได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง คิด และหาคำตอบด้วยตนเองในเชิงสร้างสรรค์ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆในชุมชนนำสู่การแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และสามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆในชีวิตและการทำงานในวิชาชีพ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา

วิธีการวิจัย

รูปแบบการศึกษาวิจัยคือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยนำเทคนิคการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ สุนทรียสนทนา การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Growth mind set) และการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ มาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ให้มีความสามารถในการจัดทำโครงการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ที่เป็นปัญหาของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ และ มคอ.4 ของรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องได้รับ

2. สร้างและออกแบบ การจัดการเรียนการสอนฯ รายละเอียดแนวทางการสอน การประเมินและวัดผล จัดทำคู่มือการฝึกปฏิบัติงานวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการเรียนการสอน นำเสนอต่ออาจารย์ในหลักสูตรเวชกิจฉุกเฉิน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น โดยพิจารณา มคอ.6 รายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ในปีการศึกษา ที่ผ่านมาร่วมด้วย

3. สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1)การสร้างความตระหนัก 2)กำหนดประเด็นปัญหาและเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล 3)การทบทวนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์และสะท้อนคิดเป็นกลุ่ม 4) ทำความเข้าใจปรากฏการณ์เชิงลึก 5)สร้างความคิดแบบเติบโต(growth mindset) 6)ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ของชุมชน

ซึ่งการจัดการเรียนการสอนฯเป็นการเรียนโดยใช้โครงการเป็นฐาน เรียนรู้จากสภาพการณ์จริงในชุมชน และออกแบบการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งใช้การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนา และการสะท้อนคิดเทคนิคตะกร้า 3 ใบ ก่อนการลงศึกษาในชุมชนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งมอบหมายให้ผู้เรียนสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ รายบุคคลและรายกลุ่มทุกครั้งที่จัดการเรียนการสอน สรุปถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ทุกสัปดาห์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อประเมินผลเป็นระยะ

หลังเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน จึงจะทำการถอดบทเรียน ระหว่างผู้เรียนกับชุมชน ประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ผู้เรียนทำแบบประเมินตามเครื่องมือการวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มและอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ประเมินทักษะตามแบบประเมินของรายวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 37 คน ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 ถึงเดือนมีนาคม 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1.1 แบบประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบทบาทอาจารย์ผู้สอนที่ทำบทบาทการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ด้วยการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ

1.2 แบบประเมินทักษะหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ได้แก่ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานชุมชน แบบประเมินการนำเสนอโครงการ และแบบประเมินการดำเนินโครงการ

1.3 แบบวัดการติดตามการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาฯ ด้านคุณลักษณะความถี่ของพฤติกรรมซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น รวม 10 ด้าน จำนวน 68 ข้อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึกการเรียนรู้การสะท้อนคิดเชิงสรรค์ด้วยเทคนิคสะท้อนคิดตะกร้า 3 ใบ

2.2 สรุปถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์

2.3 สรุปถอดบทเรียนภายหลังการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน ระหว่างชุมชน ผู้เรียนและผู้สอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ความถี่ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวม 37 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 เพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.22 ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 20-22 ปี เป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ในปีการศึกษา 2562

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบทบาทอาจารย์ผู้สอน(ผู้วิจัย)ที่ทำบทบาทในการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้ง 30 หัวข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ $\overline{X} = 3.95$; $SD = 0.78$) จนถึงค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X} = 4.43$; $SD = 0.73$) ในหัวข้อ “ผู้เรียนได้รับการเปิดโอกาสให้ได้สะท้อนถึงความรู้สึกภาคภูมิใจกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันหรือรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเสมอ” ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอน จัดกระบวนการเสมือนการดำเนินโครงการอบรม ประกอบด้วยการถอดบทเรียนก่อนการเรียนการสอน (Before Action Review; BAR) ระหว่างการเรียนการสอน(During Action Review; DAR) และหลังการสอน (After Action Review; AAR) ซึ่งทุกกระบวนการมีกิจกรรมสะท้อนคิดสอดแทรกอยู่ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดตะกร้า 3 ใบ และกระบวนการสุนทรียสนทนา ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่ความคิดที่เติบโต (Growth mindset) เป็นการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์

เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มโครงการ จำนวน 3 โครงการ ใช้แบบประเมินเพื่อวัดผลทักษะการปฏิบัติงานในชุมชน(ประเมินรายกลุ่ม) ได้แก่

ทักษะการปฏิบัติงานชุมชน ทักษะการนำเสนอโครงการ และทักษะการดำเนินโครงการ ซึ่งผลการประเมินทั้ง 3 ทักษะ ค่าเฉลี่ยภาพรวมทุกโครงการอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 91.70 , 94.00 และ 94.55 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ประเมินตนเองตามแบบวัดการติดตามการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการประเมินตนเองถึงความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดระหว่างเรียน ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น รวม 10 ด้าน จำนวน 68 ข้อ เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด .2553 : 102)

ตาราง 2 แบบวัดการติดตามการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตร ปวส.ปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ด้านที่	คุณลักษณะ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		เฉลี่ย	SD	แปลผล
1	ด้านจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (5 ข้อ)	4.43	0.02	มาก
2	ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน (7 ข้อ)	4.38	0.01	มาก
3	ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (6 ข้อ)	4.41	0.08	มาก
4	ด้านความเสียสละ (4 ข้อ)	4.55	0.06	มากที่สุด
5	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (7 ข้อ)	4.54	0.04	มากที่สุด
6	ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม (9 ข้อ)	4.36	0.03	มาก
7	ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (7 ข้อ)	4.47	0.04	มาก
8	ด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง (8 ข้อ)	4.44	0.05	มาก
9	ด้านจิตอาสา (8 ข้อ)	4.66	0.05	มากที่สุด
10	ด้านความซื่อสัตย์ (7 ข้อ)	4.59	0. 04	มากที่สุด

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยรวมของหัวข้อต่างๆ ในคุณลักษณะแต่ละด้าน พบว่า คุณลักษณะทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ $\overline{X} = 4.36$; $SD = 0.03$ ถึง $\overline{X} = 4.66$; $SD = 0.05$ โดยคุณลักษณะที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตอาสา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ และด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ย $\overline{X} = 4.66, 4.59, 4.55$ และ 4.54 ตามลำดับ เนื่องด้วยช่วงระยะเวลาของการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ เป็นเพียงช่วงเวลา 3 เดือน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมในชั้นเรียนและกิจกรรมในชุมชน เวลาอาจไม่มากพอที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ให้อยู่ในระดับมากที่สุดได้ทุกด้าน แต่เมื่อมองภาพรวมแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นการพัฒนาที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการเรียนการสอนที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีปรากฏการณ์กระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะการพัฒนากระบวนการคิด แบบนี้อย่างชัดเจนมาก่อน แต่ผู้เรียนยังประเมินตนเอง ว่าปฏิบัติได้ในระดับมากจนถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาครั้งนี้มีแนวโน้มให้ผลลัพธ์ที่ดี ซึ่งจะสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่จะกล่าวตามลำดับต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากการสะท้อนคิดของผู้เรียนรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็น สรุปไว้ 3 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ความรู้สึกของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนมีความประทับใจและความรู้สึกดี ด้วยปัจจัยหลักคือ

1) บรรยากาศการเรียนรู้ ที่ผ่อนคลาย เรียบง่าย สร้างความสุขขณะเรียน เปิดโอกาสให้เรียนรู้อย่างมีอิสระ

คิดและวางแผนเอง ให้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อร่วมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2) ครูโค้ชหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ เพราะมีบุคลิกที่เป็นกันเอง อบอุ่น ใจดี เปิดใจรับฟังทุกความคิดเห็น ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตนเองเต็มที่ เป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่ดี มีเทคนิคการสอนเข้าใจง่าย แสดงบทบาทการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการใช้สุนทรียสนทนาคือการห้อยแขวนการตัดสิน เตรียมพร้อมก่อนสอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้เรียน

3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ประกอบด้วย (1) การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) (2) การทำงานเป็นทีม (3) เปิดโอกาสให้แสดงออก โดยแต่ละกลุ่มบริหารจัดการแบบจิตอาสา ให้โอกาสในการฝึกประสบการณ์ต่างๆในชั้นเรียนและในชุมชน พร้อมกับการให้กำลังใจเสริมพลังอำนาจในตัวบุคคล (4) การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยกิจกรรมบันทึกการเรียนรู้สะท้อนคิดด้วยตะกร้า 3 ใบ กิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการแต่ละกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ฝึกใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาในการทำงานเป็นกลุ่ม การชื่นชมความเติบโตทางความคิดจากการสะท้อนคิดของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการสะท้อนคิดและมีวินัยในการกำกับตนเอง บันทึกการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 2 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน ผู้เรียนสะท้อนว่า

1) มีการพัฒนาตนเองด้านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น คิดอย่างสร้างสรรค์ ฝึกกระบวนการทบทวนหลังการเรียนรู้ด้วยเทคนิคตะกร้าสามใบ ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา สาเหตุอย่างเชื่อมโยง

2) พัฒนาการทำงานเป็นทีม การวางแผนการทำงานร่วมกัน ด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่ด่วนตัดสิน การบริหารจัดการงานและเวลา การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3) พัฒนาตนเองด้านการแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกต้อง เพิ่มขึ้น แสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ

4) ทักษะการเข้าสังคม มารยาทในการฟัง การใช้คำพูดให้เหมาะสม ให้เกียรติผู้อื่น สร้างภาวะความเป็นผู้นำ การเข้ากลุ่มทำงานร่วมกับผู้อื่น เอาใจเขาใส่ใจเรา การสร้างสัมพันธไมตรี การปรับตัวอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก

5) พัฒนาด้านวิชาการ อาทิ ทักษะการทำแบบสอบถามเพื่อค้นหาปัญหาชุมชน การเขียนโครงการ การใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการค้นหาปัญหาชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนจริงๆ แนวทางปฏิบัติตัว วิธีการลงปฏิบัติงานในชุมชน วิธีสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน การทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ ทำให้เห็นหลากหลายมุมมอง เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม

ประเด็นที่ 3 นำสิ่งที่ได้เรียนไปปรับใช้ให้ได้ผลดีต่อการปฏิบัติงานชุมชนและตนเองอย่างไร

1) ได้วิธีแก้ปัญหาการทำงานกลุ่ม เทคนิคการทำงานเป็นทีม ปรับใช้ในการลงชุมชนและทำงานในสายวิชาชีพ ปรับใช้ในชีวิต ทั้งการทบทวนสะท้อนคิดตนเอง ความรู้ด้านชุมชนและด้านวิจัย วิชาการ การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถบอกข้อดี ข้อผิดพลาดของตนเองมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การคิดวิเคราะห์วางแผนก่อนการทำงานให้มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

2) ปรับปรุงตนเองในการรับฟังผู้อื่น มีความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ว่าใครจะทำให้ไม่พอใจ ไม่ดูถูกหรือใช้อารมณ์ในการมองผู้อื่น การคิด วิเคราะห์แยกแยะ การทำงานในชุมชนเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใคร

3) นำแนวคิดตะกร้า 3 ใบ ไปใช้ในการคิดทบทวนแต่ละวัน ว่าเราทำอะไรไปบ้าง สามารถบอกข้อดีข้อเสีย ความผิดพลาดของตนได้ดีขึ้น ทำให้นำสิ่งที่ผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

4) การใช้สุนทรียสนทนากับผู้คนอื่นๆ เป็นสิ่งที่ดี

5) นำสิ่งที่อาจารย์แนะนำทั้งชื่นชมและข้อควรปรับปรุง ไปปรับปรุงการทำงานและงานที่เราจะทำในอนาคต

6) คิดประยุกต์แนวทางแก้ปัญหาให้เป็นหลักการที่ชุมชนปฏิบัติได้ง่าย

7) รับฟังปัญหาของชุมชน ที่เล่าให้เราฟัง การทำงานในชุมชนเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใคร

8) รู้จักวางแผนงานและทดลองล่วงหน้าก่อนนำไปปฏิบัติจริงในชุมชน

9) มีการควบคุมตนเองมากขึ้น เช่น การส่งบันทึกสะท้อนคิดให้อาจารย์ หรือแม้แต่ การทบทวนตัวเองในแต่ละวัน ก็ทำให้เราได้เห็นข้อดี ข้อเสีย แล้วนำสู่การปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ในที่สุด

ผลการสะท้อนคิดโดยครูผู้สอน(ผู้วิจัย) ที่ปรับเปลี่ยนบทบาทการสอนเป็นครูโค้ช ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงระยะเวลาของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจมีความสุขและสนุกไปกับผู้เรียน ได้เห็นรอยยิ้ม พฤติกรรมการสะท้อนคิดของผู้เรียนอย่างเป็นอิสระตลอดกระบวนการ เห็นคุณค่าว่ากระบวนการต่างๆมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้แสดงออกถึงศักยภาพที่สูงสุดของตนเองในสิ่งที่ควรจะเป็นได้ ได้เห็นพัฒนาการด้านความคิดที่เติบโตมากขึ้น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เช่น ในครั้งแรกๆที่อ่านบันทึกการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีการลอกการเขียนบันทึกสะท้อนคิด และผู้สอนได้สะท้อนกลับผู้เรียนทุกคนว่า การเขียนบันทึกการเรียนรู้คือการสะท้อนความคิดเรา ซึ่งไม่สามารถลอกเลียนแบบกันได้ หลังจากวันนั้น ผู้สอนอ่านบันทึกการเรียนรู้โดยไม่พบการคัดลอกกันอีกเลย

สิ่งที่ผู้สอนได้เรียนรู้ คือการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ครั้งนี้ ที่ต้องทำความเข้าใจ ทบทวนในเนื้อหาที่เตรียมไว้ ได้เรียนรู้ความคิด ทำให้เกิดความเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น เรียนรู้จริตในการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่สำคัญคือผู้สอนต้องให้โอกาสให้เวลาผู้เรียน ปรับตัวปรับเปลี่ยน เกิดความคุ้นเคยกับกระบวนการ อาจยังไม่สามารถเปลี่ยนแบบหน้ามือเป็นหลังมือ แต่ใช้เทคนิคการดึงความสนใจของผู้เรียนให้มาอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด ทั้งการเน้นย้ำกติกาการเรียนรู้ร่วมกัน การหากิจกรรมต่างๆให้มีกระบวนการกลุ่มตลอดเวลา กระตุ้นให้คิดและแสดงความคิดเห็น ตลอดการเรียนรู้และหมุนเวียนให้ทั่วทุกคน เพื่อให้มีประสบการณ์

ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล ถอดบทเรียน สะท้อนคิดปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นสามารถนำไปสู่การปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมได้ การปล่อยวางความรู้สึกเชิงลบ และมีสติเตือนตัวเองไม่ให้คาดหวังแต่ทำให้ดีที่สุด ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน ให้ความเมตตา และแนะแนวทางที่ดี กระตุ้นให้เกิดสำนึกเรียนรู้ด้วยตนเองให้ มากกว่าการยัดเยียดให้ทำตาม วันพรุ่งนี้ย่อมดีกว่าเดิม นั่นคือผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมฝึกสติที่ผู้เรียนออกแบบเอง

เมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการในชุมชน ชุมชนได้สรุปถอดบทเรียนโดยใช้เทคนิคตะกร้า 3 ใบ ร่วมกันกับวิทยาลัยฯ ที่สะท้อนถึงโครงการ คือ มีความรู้สึกดี ที่มีนักศึกษามาช่วยเหลือให้ความรู้ ได้มาเพิ่มสีสันให้กับชุมชน ได้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้กัน ทั้งชุมชนและนักศึกษา ได้เชื่อมความสัมพันธ์ต่อกันการทำโครงการต่างๆในชุมชน ชุมชนเกิดการเรียนรู้ หลายอย่าง

โดยสรุปภาพรวมของการดำเนินโครงการในชุมชน ชุมชนสะท้อนถึงสัมพันธภาพที่ดีของนักศึกษา โครงการที่ทำ เป็นสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน เน้นการพึ่งพาตนเอง สามารถนำมาปรับใช้ได้ง่าย มีการฝึกปฏิบัติ มิใช่แค่การให้ความรู้ ทำให้ชุมชนเกิดทักษะ บางคนได้นำสิ่งที่นักศึกษาแนะนำไปทดลองปฏิบัติกับตนเอง แล้วเห็นว่าได้ผลจริง เช่น การออกกำลังกายป้องกันข้อเข่าเสื่อม การใช้สมุนไพรนวดประคบ จึงเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมสุขภาพ แต่ชุมชนได้สะท้อนด้วยความซื่อสัตย์ว่า จะพยายามปรับซึ่งอาจต้องค่อยเป็นค่อยไป

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่าผลที่ได้มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน เป็นการเรียนการสอนที่สร้างความสุขให้ผู้เรียนและเรียนรู้ได้อย่างอิสระ[1] เครื่องมือที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์คือแบบบันทึกการเรียนรู้การสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ เพราะผู้เรียนได้ใช้ใจจดจ่อ เป็นสมาธิ มีสติเรียบเรียงแนวคิด องค์ความรู้ที่เรียนรู้ในแต่ละวัน ก่อนเขียนแบบบันทึกการเรียนรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นชัดเจน คือความมีวินัย ตรงต่อเวลาและความกระตือรือร้นต่อการเขียนบันทึกการเรียนรู้ นำส่งได้ทันเวลาโดยไม่ต้องเตือนให้ส่งงาน พัฒนาเปลี่ยนผ่านจากความคิดเดิมสู่ความคิดเติบโตด้วยจิตบริการและจิตอาสา เกิดบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และจากประสบการณ์การเป็นแกนนำกัลยาณมิตรของผู้วิจัย ที่ได้มีโอกาสร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถเปลี่ยนผ่านความคิดแบบเดิมสู่ความคิดเติบโต (Growth Mindset) ด้วยการเปลี่ยนผ่านภายในตนเอง ทำให้มองเห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนรู้ [6] จึงเกิดแนวคิดขยายพื้นที่การเรียนรู้สู่การเรียนการสอน โดยมีระบบส่งเสริมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของไสว ฟักขาว (2563)[9]โดยมีแกนนำกัลยาณมิตรร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ Peer coaching คำชี้แนะและการสนับสนุนจากโค้ชผู้บริหารและโค้ชผู้เชี่ยวชาญ [8] เส้นทางแห่งการเรียนรู้จึงเป็นเส้นทางที่มีความสุข ปลื้มปิติ สร้างแรงบันดาลใจ ต่อผู้วิจัยที่เปลี่ยนบทบาทตนเองจากครูผู้สอนมาเป็นครูโค้ช ได้เห็นการเปลี่ยนผ่านความคิดของผู้เรียนเป็นความคิดที่เติบโตมีพัฒนาการทางความคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น รวมทั้งมองเห็นศักยภาพในตัวผู้เรียนที่สามารถพัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด ยิ่งสร้างพลังขับเคลื่อนในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและต้องมีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากที่สุด จึงถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของวิทยาลัยฯในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่ควรสนับสนุนให้มีการวางรากฐานแนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อปูพื้นฐานการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนคุ้นเคยกับกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ควรเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้คือ บทบาทครูผู้สอนต้องเปลี่ยนไปจากแบบเดิม เป็นครูโค้ชที่เน้นการสอนวิธีเรียน กระบวนการคิด สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยผู้เรียนตัดสินใจเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการสอนที่หลากหลายจะเอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีระบบส่งเสริมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วย หลักสูตรและการสอน มาตรฐานในการเรียนรู้ การประเมินผล การพัฒนาผู้สอน และ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ องค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งในด้านการทำงานในวิชาชีพ การเรียนรู้ทักษะชีวิต การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้เกิดเป็นนิสัยของผู้ใฝ่เรียนรู้ การเสริมสร้างอัตลักษณ์บัณฑิตด้านความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ การเรียนรู้ในผู้เรียนแต่ละคนเกิดจากการลงมือปฏิบัติจริงจนมีประสบการณ์ แล้วจึงนำประสบการณ์นั้นๆมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนกระทั่งกลายเป็นองค์ความรู้ จุดเน้นการศึกษาที่แท้จริงคือการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเติบโตในด้านศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.มกราพันธุ์ จูฑะรสก รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล ที่ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น อาจารย์เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ แกนนำกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นที่ปรึกษาในการทำงาน นักศึกษา ปวส.ปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 22 และชุมชนบ้านหนองหัววัว ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นพื้นที่ในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัตินักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1.กนกนุช ชื่นเลิศสกุล. "การเรียนรู้โดยผ่านการสะท้อนคิด : การศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก". **วารสารสมาคมพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. ปีที่ 9(ฉบับที่ 2) : 35-48, 2544.

2.กัลยารัตน์ อนนท์รัตน์. "ขุมความรู้ด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาล". **Nursing Journal of The Ministry of Public Health**, ปีที่ 23(ฉบับที่ 3): 12-23. 2014.

3.กรรณิกา วิชัยเนตร. (2557). การสะท้อนคิด : การสอนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล. **วารสารพยาบาลตำรวจ**, 6(2) 188-193.

4.กาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพและคณะ. "ผลการใช้ปัญหาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนการดูแลมารดา และทารกที่มีปัญหาสุขภาพเนื่องจากการตั้งครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4". **Journal of Nursing and Education,** Volume 11 (Number 2): 87-97. 2018.

5.หลักสูตรเวชกิจฉุกเฉิน. **เล่มหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์**. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น, 2559**.**

6.มกราพันธุ์ จูฑะรสก และ อณิษฐา จูฑะรสก. **การสะท้อนคิด:กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ด้วยตะกร้า 3 ใบ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. แดเนกซ์อินเตอร์คอปอเรชั่นจำกัด. กรุงเทพฯ, 2560.

7.วัชรี แซงบุญเรืองและคณะ. "การสังเคราะห์รูปแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงบนเว็บตามแนวคอนสตรัค ติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี". **Nakhon Phanom University Journal,** Volume 6 (Number 1)**:** 43-51. 2016.

8.วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล. **การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน.** พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์ บริษัทจรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพฯ, 2562.

9.ไสว ฟักขาว. **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills).** http:// web.chandra.ac.th/blog/wp-content/uploads/2015/10/. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2563)

10. Jutarosaga M., Siriporn L. and Jutarosaga A. (2014).**The Development Pathway of Integrated Education System in Thai Nursing Colleges under the PraboromarajchanokInstute for Humanized Health Care.** Proceeding of Prince Mahidol Award Conference ; 27-31 Jan.2014.Pattaya, Thailand.

11.Senge, Peter. (1995). **The Fifth Disciptine : The Art & Practice of The Learning Organization**. London : Century Business.